Atlikus archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus konstatuota, kad 1932 m. statyto mokyklos pastato Trakų g. 73 rekonstrukcijos metu planuojamų žemės kasimo darbų vietose būtina atlikti archeologinius žvalgymus. Tačiau prasidėjus statybos darbams, archeologui nedalyvaujant buvo iškasta tranšėja nuotekynei. Savavališkai iškastos tranšėjos vietoje kultūrinis sluoksnis suardytas apie 32 m^2 plote. Kultūrinio sluoksnio storis čia siekė 80–85 cm. Viršutinė suardytojo sluoksnio dalis datuotina XX a., apatinė veikiausiai XVI–XVII a.

Radiniai perduoti LNM.

Semeliškės manor site

A field evaluation (6 test pits, 19.1 m^2) was conducted on the grounds of the school in the town of Semeliškės (Elektrėnai Municipality). The school is at the site of the former manor. During an excavation conducted in the late 20th century, it was determined that the earliest finds discovered here come from the late 15th century. Evaluations were conducted at the site of the school's stadium, which is being reconstructed, and near the 1932 school building. Five test pits were excavated in the stadium. One contained a building foundation dating to the 16th or 17th century (Fig. 1). In excavating another test pit, it was determined that some pit, ditch, or natural relief feature had existed in the middle of the stadium and had been filled in with soil containing 16th–18th-century finds. The cultural layer here is over 3 m thick (Fig. 2). 16th–20th-century finds were discovered in the other test pits.

Gediminas Jonutis

Baisogalos dvaro sodyba

Baisogalos dvaro sodyba (UK 991) yra Vidurio Šiaurės Lietuvoje, Radviliškio r., Baisogalos miestelio PV dalyje, prie Kiršino upelio. Istoriniuose rašytiniuose šaltiniuose Baisogala pirmą kartą paminėta XIII a., 1791 m. jai suteiktos Magdeburgo teisės. Tuo metu čia jau buvo karališkasis dvaras, kuris atiteko didikų Suchodolskių giminei, o iš jų perėjo dvarininkų Komarų nuosavybėn, kurie XVIII a. viduryje – XX a. pradžioje ir pastatė dabartinį dvaro ansamblį. Iki šių dienų išlikę 19 dvaro sodybą formuojančių elementų, 12 ha parkas, tvenkiniai. Šiuo metu dvare įsikūręs Lietuvos veterinarijos akademijos Gyvulininkystės institutas.

Archeologiniai Baisogalos dvaro tyrinėjimai iki 2010 m. vykdyti 3 kartus. 2003 m. archeologinius žvalgymus atkasant svirno pamatus čia atliko Vida Kliaugaitė (žr. *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 309), 2008 m. žvalgomuosius tyrinėjimus dvaro vartų aplinkoje atliko Elena Pranckėnaitė (žr. *ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 555), o 2009 m. tokio paties pobūdžio tyrinėjimus dvaro teritorijoje suprojektuotų ryšių kabelio trasos vietoje vykdė dr. Gytis Piličiauskas (žr. *ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 260). Pirmųjų dviejų tyrimų metu neaptikta moksliniu požiūriu vertingų objektų, o 2009 m. atkastas neaiškaus pastato pamatas (spėjama XVIII a. pabaigos – XX a. pradžios) bei neįt-virtintos gyvenvietės liekanos su I tūkst. grublėtosios keramikos šukėmis.

2010 m. rugpjūčio mėn. UAB „Nostra Sedes" užsakymu buvo atlikti žvalgomieji tyrinėjimai rekonstruojamos Baisogalos dvaro sodybos ledainės (statytos 1830–1896 m. lai-

kotarpiu; UK 23324) aplinkoje, esančioje dvaro Š sodybos V pakraštyje. Palei ledainės pastato pamatą, maždaug 70 cm gylyje nukasant susikaupusį balastinį gruntą, buvo planuojama įrengti 50 cm pločio akmenų nuogrindą. Žvalgomųjų tyrimų metu suprojektuotos nuogrindos vietoje buvo ištirti 3 šurfai (1 pav.). 2x2 m dydžio šurfas 1 tirtas ledainės PV pusėje, ties pastato įėjimu, tikintis aptikti ledainės durų aikštelę. 1,5x1,5 m dydžio šurfas 2 kastas prie šio pastato Š kampo, 1,5x1,5 m dydžio šurfas 3 – prie pastato PR šono, ties ledainės rūsio šviesliangiu. Iš viso ištirtas 8,5 m^2 plotas. Vėliau papildžius tyrimų projektą, visu ledainės perimetru ištirti dar 7 plotai: plotas 1 (6,1x1,8 m) ledainės PV pusėje, plotas 2 (4,2x2,8 m) ŠV pusėje, plotas 3 (5,5x2 m) ŠV pusėje, plotas 4 (6,7x1,5 m) ŠR pusėje, plotas 5 (4,1x1,5 m) PR pusėje, plotas 6 (4,1x1,5 m) PR

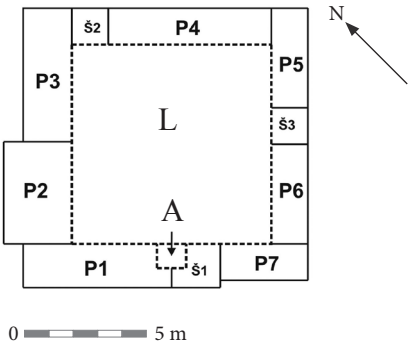

1 pav. Baisogalos dvaro sodybos ledainės aplinkoje 2010 m. ištirti plotai (P1 – P7) ir šurfai (Š1 – Š3) (L – ledainė; A – dabartinė laiptų aikštelė). G. Jonučio brėž.

Fig. 1. The areas (P1 – P7) and test pits (Š1 – Š3) excavated in the vicinity of the Baisogala manor icehouse in 2010 (L – icehouse; A – present-day stair landing).

2 pav. Plotas 3 iš P. G. Jonučio nuotr.

Fig. 2. Area 3 as seen from the S.

0 5 cm

3 pav. Karnizinis koklis su augaliniu geometriniu ornamentu iš ploto 3. G. Jonučio nuotr.

Fig. 3. A cornice stove tile (Gesimskachel) with a floral geometric design from area 3.

0 1 cm

4 pav. Plėšraus gyvūno iltinis dantis (amuletas?) iš šurfo 1. G. Jonučio nuotr.

Fig. 4. The carnivore fang (amulet?) from test pit 1.

pusėje ir plotas 7 (3,6x1,5 m) PV pusėje. Iš viso papildomai ištirtas 60,89 m^2 plotas, o bendras visų 2010 m. tyrimų plotas Baisogalos dvarvietėje sudarė 69,39 m^2.

Ledainės aplinkos tyrimų metu visose tirtose vietose užfiksuoti 3 pagrindiniai žemės sluoksniai: virš įžemio (molio) buvęs maždaug 19–110 cm storio juodos žemės kultūrinis sluoksnis, kuris galėjo pradėti formuotis dar iki ledainės statybos pradžios. Virš šios žemės aptiktas molio ar molio, besimaišančio su juoda ir pilka žeme, 10–74 cm storio sluoksnis, supiltas ledainės statybų metu, siekiant hidroizoliuoti pastato rūsio sienas nuo drėgmės. Trečiuoju sluoksniu reikia laikyti virš hidroizoliacijos buvusį 18–90 cm storio užpiltinį pilkos maišytos žemės sluoksnį. Jame 30–40 cm gylyje nuo paviršiaus buvo aptikti pirmieji radiniai. Likęs pilkos maišytos žemės sluoksnis laikytinas paviršine žeme ir archeologiškai nėra vertingas, tačiau stratigrafiškai ribos tarp pilkos maišytos žemės ir pilkos paviršinės žemės sluoksnių nėra. Ją buvo galima nustatyti tik pagal radinių pasiskirstymą ir jų chronologiją. Tiriant ledainės pastato aplinką, taip ir nebuvo aptikta laiptų aikštelė bei kažkada užmūrytų rūsio šviesliangių aikštelių bei nuogrindų palei rūsio sienas liekanų.

Iš visų ledainės aplinkoje tirtų vietų kiek kitoks buvo tik plotas 3 (2 pav.). Kasant pastarąjį apie 60 cm gylyje ŠV pjūvyje atsidengė neaiškus maždaug 1,1 m aukščio ir 1,5 m pločio 70 cm išsikišęs ploto PR sienelės link gana stambių akmenų, griuvenų bei kieto rusvo molio darinys. Panašu, kad tai suverstų krosnies liekanų bei statybinių atliekų vieta. Tarpuose tarp šio darinio griuvenų aptikta nemažai koklių fragmentų ir vienas *in situ* suskilinėjęs karnizinis koklis (3 pav.).

Visų žvalgomųjų tyrimų metu aptikta 860 radinių, datuojamų XVII–XIX a. Didžiąją dalį radinių sudarė buitinės keramikos fragmentai (719 vienetų). Taip pat surasta koklių fragmentų (59 vienetai), stiklo dirbinių šukių (31 vienetas), kalvio darbo vinių (32 vienetai), pleištas, durų kabė, dvi batų pasagos, šakutė, peilio geležtės fragmentas, šratas, plomba, svarstyklių svarelis, saga, 3 monetos, neaiškus papuošalas, 2 kaulinių dirbinių ruošinių (?) plokštelės, 2 plytų su braukomis fragmentai, neįprastas radinys – plėšraus gyvūno iltinis dantis su pragręžta skylute (amuletas?) (4 pav.). Visi tyrimų metu surinkti radiniai perduoti Daugyvenės kultūros istorijos muziejui–draustiniui (Radviliškis, Aušros aikštė 10).

Ledainės aplinkos žvalgomieji tyrimai parodė, kad ateityje, prieš vykdant žemės kasi-

mo darbus Baisogalos dvaro sodybos teritorijoje, būtina atlikti nuodugnius archeologinius tyrimus, kurie padėtų patikslinti iki šiol negausius archeologinius duomenis apie šio dvaro ir jo teritorijos raidą.

The grounds of Baisogala manor

During a 2010 field evaluation in the vicinity of the icehouse on the grounds of Baisogala manor (Radvili kis District), 60.89 m^2 were excavated around the icehouse's entire perimeter (Fig. 1). It was determined that in building the icehouse, its basement walls had been waterproofed using a layer of clay, which later turned into mixed grey soil. Between the sterile soil and the waterproofing clay lay a layer of black earth, which perhaps began to form even prior to the beginning of the icehouse's construction (Fig. 2). 860 17th–19th-century finds, largely household pottery sherds, were found in the discovered cultural layer. Stove tile fragments (Fig. 3), glass artefact shards, hand-forged nails, a seal, three coins, etc. were also discovered. A carnivore fang with a hole drilled through it was an extraordinary find (Fig. 4).

Algirdas Juknevičius

Paberžės dvaras

2010 m. Paberžės dvaro sodybos (Kėdainių r.) teritorijoje žvalgytos kasamų griovių buitinėms nuotekoms ir vandentiekiui vietos. Iššvalgytas 13,4 m^2 plotas, atkastas 2–12 cm storio kultūrinis sluoksnis.

Paberžės dvaras įsteigtas XVIII a. pabaigoje kairiajame Liaudės upės krante, ant kalvotos viršutinės upės terasos. Prie dvaro buvo

1 pav. Akmenų nuogrinda prie pamato. A. Juknevičiaus nuotr.

Fig. 1. The stone paving near the foundation.

